

“Hard û Asmên Senîn ê, Ma û Zonê Ma kî Henî yê”

Hunermend Mehmed Guldag: “Ez seba zonê ma qisawet de manena. Çimê mi de zonê ma zonê Heqî yo. Hard û asmên senîn ê, ma û zonê ma kî henî yê. Ez no hamnan şîya dewe. Mi qayît kerd ke domanê qijî zafêr tirkî qesey kenê. Nê halî zerrîya mi zaf dajna. Gere mesela zonî de ma zaf zaf hasas bîme. Bixebetîme, gere her ca de kirmancî qese bikîme, zonê xo yê qedîmî rê wayîr vecîme.”

Roportaj:
Mutlu Can

Welatê ma de rayîrê ko û dirban ser o çimeyê awe estê. Qijkek la xorîn û zelal ê. Merdim şimîtena awa înan ra mird nêbeno. La çi heyf, ê ke nê rayîran ra derbaz bîyê tena ê nê çimeyan nas kenê. Tamê muzîkî û cayê Mehmed Guldagî kî sey nê çimeyan o. Ez wazena nê çimeyî bi şima bidî nas kerdene. (Mutlu Can)

- Ma zonê to ra biheşnîm, Mehmed Guldag kam o?

Mehmed Guldag: Ez 1972 de dewa Gimgimî Hemuge de ameya dinya. Mektebo verên ra heta lîse mi welat de wend. Aye ra tepîya ez seba wendişî ama İzmir. Feqet mi hem wend hem kî ez xebetîyaya. Vîst serrî yê ke ez İzmir de nişena ro.

- Eleqeyê to bi muzîkî kotî ra peyda bî?

Mehmed Guldag: Eleqeyê mi bi muzîkî, zatî hardê ma ra êno. Zonê ma ra êno, pîlanê ma ra êno. O amên zerrê ma de bî. Ma ci ra kewtbîme dûrî, wendişî dima xebate, dima kar gureyê dinya. Zerrê ma de hînî kêmi mend.

- Yanî ti vana ki amênê muzîkî heyatê ma de, emrê ma de, hard û kokimanê ma de esto, ney?

Mehmed Guldag: Eynî henên o, birayê mi.

>>dewamê xo: **4**

Networkê Sosyalî

Çetîn SATICI

facebook
myspace

Networkê sosyalî nê yê ke şuxulnayox xo keypelê jû networkê sosyalî de qeyd keno. No îmkân dano şuxulnayoxî ke profilê xo û lîsteya hevalanê xo bivirazo. Şuxulnayox gereka şuxulnayoxanê bînan de xo girê bido û înan ra biaso ke bişikîyê ke Webî ser o ey peyda bikerê.

5

Çar Rojan de 110 Hezarî Turîstî

Çar rojanê roşanê remezanî de, yanî mîyanê rojanê 16-19 tebaxe 2012 de 110 hezarî turîstî Kurdîstanê Başûrî ra gêrayî.

Goreyê melumatê ke Dezegeyê Turîzmî yê Kurdîstanê Başûrî vila kerdî, çar rojanê roşanê remezanî de mintiqayanê başûr û mîyanê Îraqî ra 90 hezar turîstî, 6 hezarî Îran ra, 7 hezarî Tirkîya ra, qasê 6 hezarî zî welatanê Ewropa û DYA ra bi rayîrê hewayî yê mîyanneteweyî yê Hewlêr û Silêmanîye ameyê Kurdîstanê Başûrî.

Nê reqemî nîşan danê ke Kurdîstanê Başûrî hetê ewlehî ra aver şîyo.

Albumê Muzîsyen Mehmet Akbaşî Vejîya

Albumê bi nameyê “PIA” [Pîya] ke di cd’îyan ra teşekul beno, bi muhtewayêka dewlemende vejîya. Muzîsyen Mehmet Akbaş album de bi lehçeyanê kirdkî, kurmanckî û sorankî yê kurdkî û tirkî deyîran vano.

Vateyê deyîran Fuzûlî, Aşiq Weysel, Furûxê Feruhzad ra bigîrîn heta bi şîranê Kawa Nemirî ra ameyê girewtiş. Yew deyîra ke şîra şîra namdare yê farisan Furûxê Feruhzad ra beste kerda, muzîsyen Mehmet Akbaş û muzîsyena farisan Suzan Deyhîm pîya duet kenê.

Muzîsyen Mehmet Akbaş kird o, şarê Pîranî yo. Nika Almanya de ciwîyeno. No albumê ey o yewin qismêk studiyonê bajarê Dusedorfê Almanya de û qismêk zî studiyonê Îstanbulî de qeyd bîyo. Album Kalan Muzîk ra vejîyayo.

“GÖLGESİDİR KULAK, DİLİN...”

Şîira mi bî
bi nameyê tirkî
zerreyê ci mi ra bî.
Çimsûrîna xo de çolî nimnayne
lepanê xo de merîyê hesran
qet nêdayne xo ra çîyêk vayê zûrkeran.
Gazincê morceleyan erdî bin ra eşnawîtene.

Şîira mi bî, gan de mi ra lete
la sername bêtahm!
Marda xo ra destur waştêne
senî ke şit ra birîya yewer
dîmlaş kerdêne rîyê xo yo bermikên.
Mintiqaya bêwexte de kayî kay kerdêne
û goşî geyrayêne bi dest
û fekî, teyšanê şitî...
Telî û kerrayî sey mîrasê bawkalan bî
û xeylî maçê darûberan.
Zanayne çi ey keno şîira mîlçikan.

...

Weysel HANYILDIZ

EDÎTORÎ
RA

Roşan LEZGÎN

Gama ke ez însananê ma ra persena: "Şima çira domananê xo reyde bi tirkî qisey kenê?" Zafê înan vanê "Eke domanî verî ke şîrê mekteb, tirkî bizanê, bi tirkî qisey bikerê, perwerde de zehmetî nêancenê."

Derheqê na mesela de ez meqaleyêka akademîsyenê Unîversîteya Torontoyî Prof. Dr. Jim Cumminsî ra tayê pasajan neql bikî. Jim Cummins, na babete de gelek cigêrayîşê kerdê û hewceyîya perwerdeyê domananê eqalîyetan de bikarardîşê ziwane dayîke kerda teorî, wina vano:

"Di-ziwaniye averşiyayîşê ziwani û perwerdeyê domanan de tesîrêko pozîtîf kena. Eke domanî serranê destpêkî yê wendegehî de di yan zî hîna vêşî ziwanan de qabilîyetê (beceri) xo aver biberê, bi hawayêko baş bikarardîşê ziwanan de benê wayîrê zanayîşêkê xorîni. Bitaybetî eke domanî her di ziwanan de wendiş û nuştîş bimusê, îmkanê muqayese-kerdîşî vînenê ke babeta şuxulnayîşê ziwani de hîna vêşî pratîk bikerê û her di ziwane ke eşkenê pê qisey bikerê, ê bi xo vînenê ke nê ziwani zanayîşê derheqê dinya de senî bi hawayêko cîya-cîya şuxulniyenê. Netîceyê 150 ra vêşê cigêrayîşanê ke 35 serranê peyênan de virazîyayê, bi hawayêko pê vatişê filozofê alma-

nan Goethe ke zemanêk vatbi: **Merdimmo ke tena yew ziwan zano birastî ê ziwani nêzano**, rast vejenê. Cigêrayîşî nîşan danê ke domanê di-ziwani seba ke eşkenê zanayîşî di ziwananê cîya-cîyayan de bikar bîyarê, coka qabilîyetê înanê fikirîyayîşî zî hîna nermek (esnek) beno."

Prof. Dr. Jim Cummins wina dewam keno:

"Domanan de sewîyeya averşiyayîşê ziwane dayîke nîşanêko pêt yê averşiyayîşê ziwane diyin o. Yanî domano ke ziwane dayîke de sewîyeyêka başe de yo, gama ke dest bi wendegehî bikero, wendiş û nuştîşê ziwane diyin de zehmetî nêanceno. Dayîk û bawî yan zî ê bîni ke domanan reyde eleqedar benê, gama ke domanan rê sanik û hikayeyan qisey kenê û domanan de tayê çîyan muqaşe kenê ke tewreyê (dağarcık) çekuyanê domanan dewlemendêr bibo, a game domanî seba ke ziwane diyin bimusê hîna amadebîyaye yenê wendegeh. Zanayîş û qabilîyetê domanan ke ziwane keyeyî de musayê, neqlê ziwane wendegehî benê. Eke ma hetê averşiyayîşê qabilîyetê term û fikirîyayîşê domanan ra biewnîm, nê ziwani yewbînan ra girêdaye yê. Neqlkerdîşê mîyanziwaniye (dillerarası aktarım) wayîrê di hetan o: Eke wendegeh de ziwane dayîke bêro destekkerdîş (vajîm ke bi programêkê perwerdeyî yê di-ziwaniye), termê ke domanî ziwane zafan (çoğunluk dili) de musenê, qabilîyetê ziwani û wendiş-nuştîşî neqlê ziwane dayîka înan beno. Bi kilmîye, rewşa perwerdeyî de eke destur bêro dayîş ke domanî xo biresnê her di ziwa-

nan, nê her di ziwani yewbînan weye kenê."

Meqale wina dewam kena:

"Wendegeh de eke ziwane dayîke yê domanan bêro destekkerdîş, no tena seba ziwane dayîke ney wendegeh de qabilîyetê averşiyayîşê ziwane zafaneyî rê zî faydeyê xo beno: (a) Di-ziwaniye qabilîyetê ziwani bi domanan dana qezenkerdîş. (b) Qabilîyetê her di ziwanan dereceyêka muhîme de yewbînan ra girêdaye yan zî yewbînan ra xoser ê. Eke wendegeh de ziwane înanê dayîke bi hawayêko pêt bêro musnayene, domanê di-ziwani hîna serkewte benê û şertanê munasiban de ziwane diyin de wendiş-nuştîş aver şîno. Tam tersê ey, eke qiseykerdîşê bi ziwane dayîke domanî rê bêro qedexekerdîş û netîceyê ney de ziwane xo yê dayîke xo vîr ra bikero, palpiştîya (dayanak) kesane û termînolojîyî ke seba musayîşî ey rê benê bingeh ra do mehrum bimano.

Ziwane dayîke yê domanan nazik (kırılgan) o, serranê destpêkî yê wendegehî de biasanî vîndî beno. Zafê merdiman heyret kenê ke domanê di-ziwani serranê destpêkî yê wendegehî de ziwane zafan de qabilîyetê têkilîye çiqas leze 'gênê'. Heto bîni ra, umûmen perwerdekarî ferq nêkenê ke domanî keyeyê xo de bile qabilîyetê bikarardîşê ziwane xo yê dayîke çiqas leze vîndî kenê. (...)

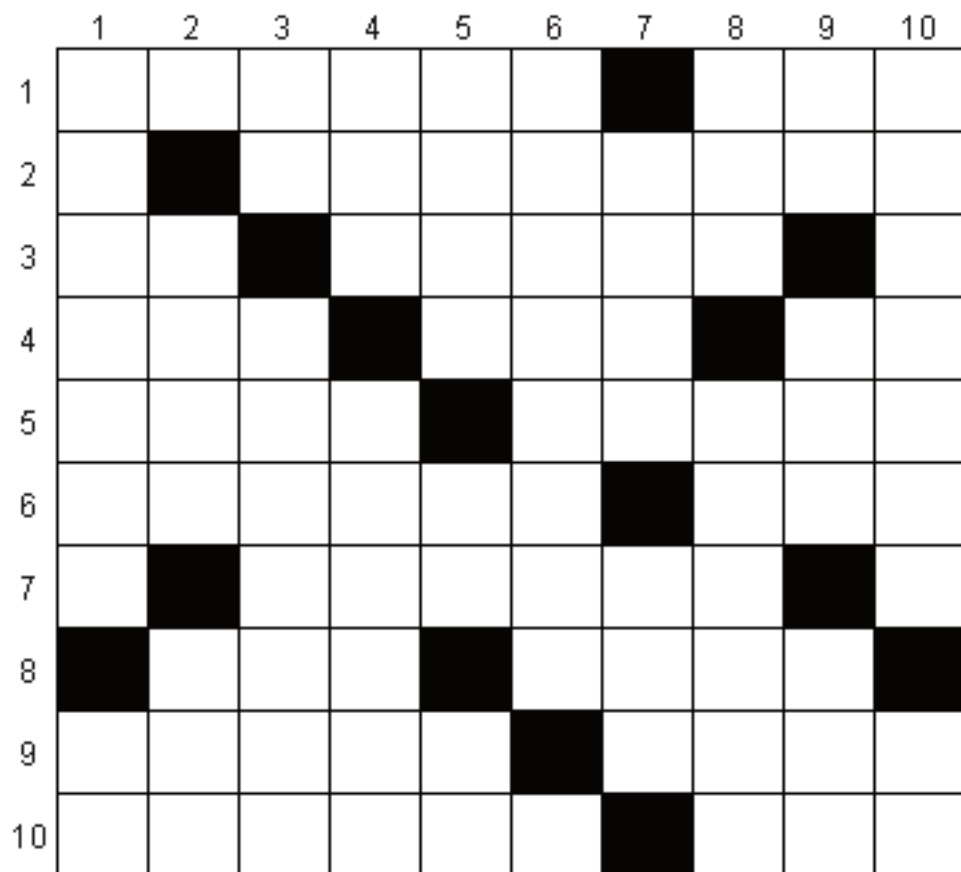
Seba ke vernî ro vîndîkerdîşê ziwani bêro girewtîş, ganî aîleyî yew polîtîkaya ziwani ya xurte zereyê keyeyî de qebl bikerê û fealîyetê ke domanî ziwane xo yê dayîke tede şuxulnenê û rewşa ke nê fealîyetan

(sey nimûneyî, ziwane dayîke de viraştîşê grûbanê kaykerdîşî, zîyaretkerdîşê welatê ke tede ziwane dayîke qisey beno ûsn.) bizêdnê. (...)

Redkerdîşê ziwane domanî redkerdîşê domanî yo. Eke dîrekt yan zî endîrekt mesajê 'Ziwan û kulturê de verê berê teberî yê wendegehî de verdîni' bidê domanan, domanî eynî wext de mecbur manenê ke parçeyêkê muhîmî yê nasnameyê xo zî verê berê teberî yê wendegehî de verdê. Gama ke hîs bikerê ke wina ameyê redkerdîş, bi zerrîyêka rehetê û mîyanê ewlehiye de beşdarê musnayîşê zereyê sinifî nêbenê. Eke malimî zaftewirîya ziwani û kulturî bi hawayêko pasîf qebl bikerê zî, no qîm nêkeno. Ganî malimî însiyatîf bigîrê û cayanê musaitan yê wendegehî de fotograf û resmê ke binê înan de bi ziwananê ke wendegeh de pê qisey beno cêrnusteyan (altyazî) binusê û bialiqnê, bi no qayde nîşan bidê ke kîştê ziwane zafan ke domanî wendegeh de qisey kenê, îlaweten domanan teşwîq bikerê ke domanî ziwane dayîka xo de zî binusê (sey nimûneyî, domanî eşkenê hikayeyanê di-ziwaniyan binusê û nê hikayeyî bêrê neşrkerdîş). Malimî ganî pêroyê ceribnayîşê domanan yê ziwani û kulturî qebl û testîq bikerê, û eşkenê yew atmosferê perwerdeyî bîyarê meydan ke tede teşebusê ke nasnameyê domanan tesdîq benê bikerê."

Senî ke aseno, di-ziwaniye her hetan ra qabilîyetê domanan aver bena. La ma nezaniye ra, hem ziwane xo mirênênê hem zî qabilîyetê domananê xo kêmi kenê.

X A Ç E P E R S

CORA-CÊR

- 1) Bajaro ke Hz. Huseyîn tede kişîyayo – Bi fariskî awe, awke
2) Kakate, qafike, qoqe –

Hîşyar, hesar

- 3) Bend, bendik – Fîrarkerdîş, karê remayene
4) Awke – Çeşîtêkê solan
5) Dayîke, dadî, mare – Hela,

- 9) Zemîrêk – Keleşêr, heke – Çîyo ke têverkerdîş û elawitîşê ardan û awe ra virazîyeno
10) Carute, astamî – Zemîrêk

ÇEPA-RAST

- 1) "... Pepûgî" (Kirmanckî de romano tewr verên) – La, labelê, feqet
2) Înşaatkar, awankerdox, keso ke karê awanî keno
3) Herfê bêvengî yê "rasî" – Tute, geda, domane
4) Keyber, berya – Binaşe, esas – Masto nîrite/şanaye
5) Berey, eksê "rew"î – Pak, pank, eksê "qilêrin"î

- 6) Lema hurdîye/qijkeke – Mîyanê "hekîm"î

- 7) Demo verên de cinîyê cengawerê efsanewîyî
8) Samedê cinîyan û çîyanê makîyan zemîrêk – Dardekerdîş, aliqnayîş, cezaya mergî
9) Bi fariskî eyne, neynike – Vateyo ke duayan dima vajîyeno
10) Rindîye, hewle, başî – Cayo ke tede zad tehnîyeno / ardî benê

derey, de – Samedê camêrdan û çîyanê nêrkîyan zemîrêk

- 6) Bi daruyan wa qismen yan zî temamen kungkerdîşê /engilîsnayîşê canî/bedenî
7) Xaseten, bîlxasa, mexsusen – Çimeyêkê banî
8) Şayet, eger, ger – Paytextê Bahreynî

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	M	E	H	E	M	E	D	E	L	Î
2	A	C	O	R		D	E	W	A	R
3	M	E	M		L	E	J		N	A
4	E	L	A	M	E	T		D	E	Q
5	K	E		A	T	Î	N	A		I
6	Î		A	R	E		A	M	O	J
7	Y	A	R	Î		E	R	E	B	
8	E	S	A		Î	M	A		A	P
9		A	Y	Î	N	E		E	M	A
10	U	N	Î	T	E		Î	M	A	R

Bi Îngilizkî Gramerê Kirmanckî

Kirmanckî ser o bi îngilizkî yewna kitab amade bi. Nameyê kitabî "Zazaki/Kirmanckî Kurdish" (Kurdîya Zazakî/Kirmanckî) yo, hetê Gulşat Aygen ra amade bîyo û 2010 de Munchen de weşanîyayo.

Kitab bi kilmîye derheqê gramerê kirmanckî de yo, hîna zaf awanîya fonetîk, fonolojîk, morfolojîk û sentaksê kirmanckî ser o ameyo vindertene.

Kitab çar qisman ra yeno pê. Qismê verênî de xususîyetê fonolojîkî, qismê diyin de xususîyetê morfolojîkî, qismê hîrêyin de sentaksê kirmanckî ser o ameyo vindertene. Qismê çarin de zî metnê nimûneyî estê.

Amadekara kitabî Doç. Dr. Gulşat Aygen, Dewletanê Yewbîyan yê Amerîka de beşê îngilizkî yê Unîversîteya Northern Illinois de mamosta ya û ziwannasîye ser o dersan dana.

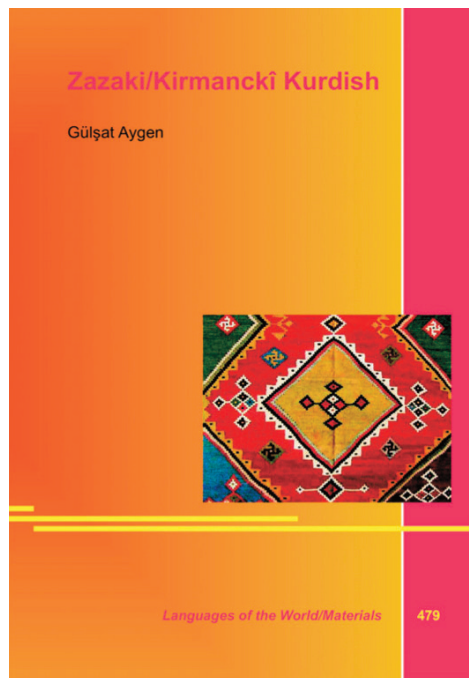
Doç. Dr. Gulşat Aygen, 1960 de Îslahîye de ameya dinya, la pîyê aye Besnî ra yo. 1996 de Fakulteya Edebîyat û Ziwananê Rojawanî yê Unîversîteya Bogazîçi ra mezun bîya, serra 1998 de eynî unîversîte de warê ziwannasîye de lîsansê berz tamam kerd. 2002 de Unîversîteya Harvardî de warê îlmê ziwani yê teorîkî de doktoraya xo tamam kerda. Nika Unîversîteya Illinois û Unîversîteya Harvardî de dursa teorîyê îlmê ziwani, muqayesekerdişê ziwanan û dersê ziwani yê îngilizkî dana. Warê îlmê ziwani de bi seyan meqaleyê aye weşanîyayê. Nê kitabî ra ver, serra 2007 de zî derheqê gramerê kurdkîya kirmanckî de yew kitabê gramerî weşanayo.

Derheqê amadekerdişê nê her di kitaban de vana: "Ez bi

heyret temaşe kena ke akademîsyenê ke unîversîteyanê Tirkîya de xebitînê sedemanê polîtikan ra wayîriya ziwane miletanê bindestan nêkenê. Mi ke ewnîya derûdorê akademîkî yê Rojawanî de zî kes çiyêko cidî nêkeno, mi qerar da ke no wezîfe keweno mi ser. Na xebate mi rê bîye meselaya rûmetî."

Doç. Dr. Gülşat Aygen

Gülşat Aygen, Zazaki/Kirmanckî Kurdish, Lincom Europa, Munchen, 2010, 93 r.

Hîrê tabloyê Ferhad Pîrbalî bi 58 hezarî dolar roşîyayî

Hîrê tabloyê nuştox, huner-mend û akademîsyenê kurdan Ferhad Pîrbalî bi 58 hezarî dolar roşîyayî.

Roja 24 tebaxe 2012 de pêşangehê taybetî yê diyine yê Ferhad Pîrbalî bi sponsorîya Hawkar Grûp galerîya Şaneder yê Hewlêrî de abi.

Hîris tabloyê Ferhad Pîrbalî pêşangeh de ca girewt. Nînan ra tabloyê bi nameyê "Mar û Mase" bi 34 hezarî, "Mecnûn û Leyla" bi 11 hezarî û "Kêna-yêka Hemlîye" zî bi 13 hezarî dolar ameyî rotîş.

Ferhad Pîrbalî 1961 de Hewlêr de ame dinya. 1983 Beşê Ziwan û Edebîyatê Kurdkî yê Unîversîteya Selahedînî ra mezun bi. 1986 de şî Ewropa û Parîs de, Unîversîteya Sorbonne de Beşê Îrannasî de Edebîyatê Kurdkî wend. 1990 de agêra bi Hewlêr û "Keyeyê Şerefhanê Bidlîsî" awan kerd. Di kitabê eyê hikayeyan bi nameyê "Çolistan" û "Hotêl Ewropa" bi kurmanckî Weşanxaneyê Avesta ra weşanîyayî. Eserê eyê bînî ke hetanî nika weşanîyayê nê yê:

-Mal Ava Ey Welatî Min (tîyatroyê, 1984)

-Sibeha Tu Bi Xêr Ey Xerîbî (tîyatroyê, 1988)

-Exil (şîirî, 1994)

-Serçavekanî Kurdistan, (cigêrayîş, 1998)

-Wênayên Kurdan ji Arşîva Kurdnasên Ewropî (Cigêrayîş, 1999)

-Manîfestoyî Dûwem î Wêran Spîyên Naw Reş-Reşên Naw Spî (şîirî, 1999)

-Zêrî Naw Zibil (Orientalists' works on Kurds, translation from French to Kurdish), 1999

-Încil le Mêjûy Edebîyatî Kurdî (1857-1957)

-Destpêkên Serhildana Pexşana Kurdî, 1999.

-Cudahî (9 şairanê Hewlêrî reyde, 1999)

-Petatexurekan, hikaye, 2000.

Unîversîteya Mamekiye Qismê Kirmanckî Akena

Unîversîteya Mamekiye (Tunceli) seba qismê ziwani û edebîyatê kirmanckî Almanya ra maliman dana ardiş.

Goreyê melumatê ke rojnameyê Bugünî dayî, rektorê Unîversîteya Mamekiye Prof. Dr. Durmuş Boztug vano "Tirkîya de malimê ke bieşkê unîversîte de dursa kirmanckî bidê çin bî, ma peyda nêkerdî. Coka mi çend kesê ke şarê Dêrsimî yê la Almanya de ciwiyenê seba dersdariye wesênayî. Ma nînan ra Zulfi Selcan, Şengul Şenol û İlyas Arslanî reyde pêkerd."

Tirkîya de Nufusê Kurdan Çiqas o?

Seba ke ma kurdî milletêko bindest ê, derheqê nufusê ma de tu îstatîstîk yan reqemêka bellikerda çin a. La goreyê reqemê ke Dezgeyê İstatîstîkî yê Tirkîya (Türkiye İstatistik Kurumu - TÜİK) emser vila kerdê, merdimê ke şaristanê ke bi giranî kurdî tede ciwiyenê de qeydekerde yê 22 mîlyonî 297 hezarî û 824 kes ê.

Nê şaristanî û nufusê xo nê yê:

Agirî: 984.849, Bedlîs: 691.333, Colemêrg: 291.875, Çewlîg: 508.251, Dêrsim: 248.773, Dîlok: 1.479.087, Dîyarbekir: 1.943.848, Êlih: 674.921, Erdexan: 492.147, Erzingan: 601.598, Erzirom: 1.687.078, Îdir: 303.030, Kilîs: 279.053, Meletî: 1.271.228, Meraş: 1.425.132, Mêrdîn: 1.394.069, Mûş: 788.439, Qers: 869.901, Riha: 2.285.535, Semsûr: 997.280, Sêrt: 679.777, Şirnex: 555.719, Wan: 1.296.284, Xarpêt: 848.617

Zafê nê şaristanan de tena kurdî ney miletanê bînan ra zî nufusêko muhîm esto. La nufusêko muhîm yê kurdan zî şaristananê bînan yê tirkan de esto. Mesela, şaristananê sey Qonya,

FIQRA

Rojê cemaatê cayê de ronîşte beno. Jew kalê vano:
- Milet, şima ra çiyê pers kera. Îsan jû finnê de şeno çend nanî biwero? Şima ra pers kena.

Wija ra xortê xwu erzeno qisa ver vano:

- Xalo, ez jû finnê de pancês nanî wena.

Kal vano:

- Êgan, ma mi îsanî pers kerdî, dawarî nêkerdî!

İlyas GİZLİGOL

Ferhengek

aversîyayîş (n): ilerleme
bikardîş (n): kullanma
bingeh (n): temel
cigêrayîş (n): araştırma
çiynermê komputere: bilgisayar yazılımı
dezge (n): kurum, tezgah
endam, -e: üye
keyepel (n): web site
munaqese (n): tartışma
nasname (n): kimlik
perwerde (n): eğitim
peyname (n): soyadı
wendegheh (n): okul
zaftewirîye (m): çokçeşitlilik

Mehmed Guldag: 'Hard û Asmên Senîn ê, Ma û Zonê Ma kî Henî yê'

> rîpel 1 ra dewam...

- Ma zaneme ki ti Unîversîteya Ege de mamostatîya konservatuwarî kî kena. Şikîna behs bikerê?

Mehmed Guldag: Mi konser-vatuwar qedêna. 1993 de mi dest pêkerdbî. Vîrnîya konservatuwarî mi marangozîye kerdêne. Eşqê muzîkî qijkekîniye ra mi de bî. Mi waştêne ki jû tembura mi bibo. Kesî mi rê nêgirewt. Pîyê mi mi ra miradîyaybî. Va, îşê to tembure çin o. Xo rê biwane. Zerrê mi de o hewes mend. Îta (1993 de) ez kewta konservatuwar, qismê Viraştene Enstrumananê Muzîkî (Çalgı Yapımı Bölümü). Hem muzik hem kî viraştene enstrumanan de mi perwerde dî. Mi tembur û ûd viraştêne.

- Ti viraştene temburî o waxt musa?

Mehmed Guldag: Ya. O waxt malimê temburî çin bî. Coka temburî nêamêne viraştene. Mi xocayanê xo ra va, şima musade bidê ez ney musena, ney ser o xebetîna. Inan kî musade da mi. Mi kişta çeyê xo de jû atolye kerde ra. Mi bi xo dest kerd ci û giran giran musa.

- To dest eşt ensturamananê bînan kî.

Mehmed Guldag: Mi dest eşt enstrumananê bînan kî. Hama keyfê mi deha zêde tembure amêne. Peyê co mi mekteb qedêna. Mi ra va, îta de bibe malim. Ez kî îta de hînî menda. Des û çar serrî yê ez na unîversîte de xebetîna.

- Ti konservatuwarî ra dime planê viraştene muzîkî kerd?

Mehmed Guldag: Derdê mi vatiş nêbî. Mi va ez temburanê rindan virazîne. Mi xêlê temburî viraştî. Qasê di hezarî temburî viraştî. Waxtê tembur viraştene hem qafika insanî xebetîna hem kî zerrê insanî, destê insanî pîya xebetîne. İnsan insanetî ra cêreno. Mordem hîsanê insanetîye tembure de vînenê. To ke da piro, sewdaya ey hem zerrê to kena nerm hem to cayê ra bena cayanê bînan.

- "Rûmet" albumê to yo tewr verên o. Hikayeya nê albumî senên a?

Mehmed Guldag: Vernîye de derdê mi viraştene albumî nêbî. Waxtê qedênayîşê mektebî de çar hebî besteyê mi estbî. Mi henî eştbî peyê goşî. Ser ra hewt-heşt serrî derbaz bî. Tayê şeklê heyatê mi degîş bî. Ez raştî vacirî, halê mi tayê derbeder bibî. Yanî mi derdê eşqî ont. Aye ra tepîya mi xo da besteyane xo ser. Besteyê mi mi rê bî hevalî. Mi rê bîyêne derman. Ma jumînî

Mehmed Guldag û Mutlu Can

rê heval bîme. Welhasil giran-giran besteyê min ê bîni vecîyayî. Ma nîyada ke kewtîme studyo.

- Qey "Rûmet"? Her kilame a bîne ra weşer a. To çinayî ra no name çinî we?

Mehmed Guldag: No name îtiqadê ma ra jû sanike ra eno. Zonê ma de vane "rumetê hîrê heba" esto.

Goreyê mesela, xêlê waxtê kanan de, demê hukumdaranê zulimkaran de hîrê birayî tersan ra kuwnê zereyê jû mixara. Zaf benê vêşan feqet nîyadanê ke çîyê werdene nêmendo. Heq Teala hewnê înan ano, kunê ra. Verê rakewtişî jûkekî de tay pere maneno. Benê hêşar ke di birayî vînenê pere destê ey de yo. Birayo jû vano şo ebe nê pereyî ma rê çîyê werdene biherîne. Ma îta veşaniye ra mireme. Neyse, şono jû dikan. Çî-mîyê werdene cêno, pere dergê dikandarî keno. Dikandar qayîtê pereyî keno şaş beno. Vano no pereyê 300 serrî yo, nika derbaz nebena. Cêreno eno, na mesela di birayanê xo rê vano. Heq îne rê beno eşkera, vano "Şima hîrê melekê min ê." Nê hîrê birayî o waxt benê sirê heqîqetî. Kam ke kewt tenge, Heqî ra nameyê dîne dest keno berz û vano: "Heqo ti ma bide xatirê yan kî rûmetê hîrê heba." Îşte mi seba nê munasebetî nameyê albumî "rûmet" na pa.

- Xebata albumê to yê diyine senî şona? Key vecîno?

Mehmed Guldag: Bi îznê Heqî ma wertê aşmê-di aşman de dest ci keme. Hama nika ra nêşikîna tarîxê vecîyayîşî biderî, hela nîyadîme. Tede hewt-heşt besteyê mi estê. Rehmetî Pîr Seyîd Elî estbî Gimgimê ma de. Kes zêde ey nas nêkeno hama êyê ke welate ma de aşiq ê û kilaman vanê, zafêrî binê sîya ey de mendê. Na şope, îşte ez û

lacê ey ma pîya xebetînimê. Rêça ey albumê peyênî de zaf kivş bena.

- Mi gore kilamê to zaf zelal ê û kokê xo orijinal o. Muzîkê ma yê folklorî ra dûrî niyê.

Mehmed Guldag: Bingeyê kilamanê mi sewdaya mi, zerrîya mi, welatê min o. Welat cayêde pîr û pak o. Domano ke maye ra eno dinya senî ke rut o, welat kî henên o. A rutîya welatî tayê derbazê mi kî bîya. Hetê bîni ra şîroveyê mi qaytkerdişê min o, ez bi xo ya. Se qaytê dinya kena? Rindîya mi esta çin a û çîqa ya? Însanetî se vînenê? Çîyede xususî na wo ki ez pîr û kalikan, rayberanê ma ra zaf hes kena. Sewdaya îne zaf nazik a. Pîr û pak a. Tede hem heqîqet hem kî insan esto. Coka nerm ê, coka rindekiye rê wayîr ê.

- O waxt ma şikîme vacîme ti uslubê xo yan kî tarzê xo rê tebiyetê welatî, kokê kulturî û îtiqadî esas cêna?

Mehmed Guldag: Ya, xebera to ya.

- Mordem ke nîyada vînenê ke kilaman de vate û beste aidê to yê. Ti zey arêwanî-yêde jêhatî ya. Gelo awa ney arêyî kotî ra ena?

Mehmed Guldag: Awa mi tembure ra eno. Heqîqeten mi zaf xo da tembure ser. Vengê tembure hîsanê mi ser o xorîn ra tesîr kerdo. Jû kî, kokê mi hetê maya mi ra reseno Mehmed Efendîyê Karêrijî. Tamara mi de rêça pîr û rayberan esta. Tesîrê kalikanê mi onciya mi ser o esto. Tesîrê raya ma esto, tesîrê felsefeyê ma ya qedîmî esto. Tebî nê pêro zaf meseleyê xorîn ê. İnsan gere raya kamiltîye ra şoro, gere girêdayeyê kokê xo bo. Çimeyanê eslê xo nas bikero û dime ra şoro. Eke jû kes ebe eslê xo yo orjînal wayîr nêbo o nêşikîno

çîyê virazo. Bivirazo kî çîyêde rind yan kî tebî nêbeno. Welhasil gere her kes orjînalîya xo ser o eseran bîyaro meydan.

- Ti hale muzîkê kirmancî senî vînenê?

Mehmed Guldag: Bingehê orjînalîya muzîkê kirmancî zaf hîra û rind o. Feqet tayê pîyayan ke dest kerdo ci, rind nêxebetîne. Benê formê eslî ra dûr kenê. Seke erebesk esto yan kî benê ê hetî ser. Gere zaf hasas bişuxulîne. Eke nîya mekerê deformasyon virazîno. Tabî pîyayê rindî kî estê, ê kî şenik nîyê. Ma vacîme verên de Metîn-Kemal, Mîkail Aslan, Ahmet Aslan û zey înan.

- Ez fam kena ke ti albumanê ticarî ra weş nîya?

Mehmed Guldag: Wille ez bi xo karê ticarî ra qet hes nêkena. Fikrê mi no yo ke to kamcîn warê huner û senatî de çîyêde rindek viraşt, o to beno cayê rind û hêcayî. Fikrê ticarî, bi name û xususîyetê formê xerepîyayî ser o aver şo, nêşikîna çîyode qîymetin vecîrê. Dinya de çîyê qîymetinî, eserê rindekî manene û weşîya xo ramenê, bi seserran nêmirenê.

- Xebera to kî esta zonê ma binê tehlûkeyê vindîbiyayîşî de yo. Ney ser o fikrê to çik o?

Mehmed Guldag: Na raştîye canê mi ser o zey kardîya tuje tesîr kena. Ez seba zonê ma qisawet de manena. Çimê mi de zonê ma zonê Heqî yo. Hard û asmên senîn ê, ma û zonê ma kî henî yê. Ez no hamnan şîya dewe. Mi qayît kerd ke domanê qijî zafêr tirkî qesey kenê. Nê halî zerrîya mi zaf dajna. Gere mesela zonî de ma zaf zaf hasas bîme. Bixebetîme, gere her ca de kirmancî qese bikîme, zonê xo yê qedîmî rê wayîr vecîme.

- Kek Mehmed vatena to ya peyêne û mesajê to wendoxanê Newepelî rê esto?

Mehmed Guldag: Wille Newepel zaf mi şa keno. Goreyê mi no rojname şarê ma rê qasê lîlikê çimî hêca yo. Ez qayîl a hertim biwanî, la wendene de tayê kêmasîya mi esta. Oncîya kî ma gere heydî-heydî ê hetî ser o emeg bidîme, wendiş û nuştîş bêre pêser. Coka ma gere nê amacî ser o rolê Newepelî bivînimê. Çimkî no ware de rolê nê rojnameyî raştî kî zaf muhîm o. Newepelî de emegê kamî ke esto, ez têdîne rê hurmet kena. Vernîya înan, tede şarê ma rê silam û hurmetê xo teqdîm kena. To rê kî xususî teşekur kena.

- Ez kî to rê bi nameyê Newepelî sipas kena.

Networkê Sosyalî

Çetîn SATICI

Networkê sosyalî nê yê ke şuxulnayox xo keyepelê jû networkê sosyalî de qeyd keno. No îmkân dano şuxulnayoxî ke profilê xo û listeya hevalanê xo bi-virazo. Şuxulnayox gereka şuxulnayoxanê bînan de xo girê bido û înan ra biaso ke bişikîyê ke Webî ser o ey peyda bikerê. Şuxulnayoxî nê networkanê sosyalan ser o aktivîteyanê sosyalan yê sey keyepelê şexsî, malumatê derheqê îş-kar, heywananê kedîkerdeyî yan jî resm û filmanê xo mabênê listeya hevalanê xo de pare kenê.

Networkê sosyalî yê tewr namdarî Facebook, MySpace, Twitter û LinkedIn ê. Fayde û zerarê nê networkanê sosyalan çik o? Ez fayde şima rê verdana, hîna zêde ez wazena zerarê nînan ser o vindî.

Şuxulnayox wexto ke xo Facebook de qeyd keno, o wext pawitena xo ewilê Facebookî her kesî rê yakerde wa. Mavajîm no şuxulnayox belkî qet nêzano pawitene (security) çik a, yan jî qet heşarê ci nîyo. No şuxulnayox her çîyo ke Webê xo de nuşt yan jî neşr kerd, teyna hevalê ey nê, dinya alem şikîno bireso ci. Bivîno, biwano yan jî temaşe bikero. Her çîyo ke Webê xo yê Facebookî de ca dayo ci, no film, resm, helbest, nuştayo ke hevalanê xo rê ruşnayo, çî beno wa bibo, pêro mal û mulkê Facebookî yo. Nînan ser o heqê Facebookî yê copy (kopî) esto. Çike şuxulnayox wexto ke xo Facebook de qeyd keno, en vernîye de "policy" a Facebookî qebul keno. Nimûne: Bivajîm mi jû helbesta xo Webê Facebookî de neşr kerde. Ez jî zano dinya alem jî zano ke helbesta min a. Hema vernîye de mi polîsiya Facebookî qebul kerda. (Qebul kerdene îta de mor kerdene wa.) No sebab ra Facebook şikîno destê mi ra heqê copy bigêro. Yan jî şikîno helbeste biroşo, pere qezenc bikero ez neşikîna ci rê çîyê bikerî.

Seba tayê şuxulnayoxan Facebook beno sey cixara yan jî esrarî. Her saete uca der ê, qet nêvejînê. Nan û werdê xo hewnê xo têy Facebookî kenê. Wexto jû ci ra pers kero, vanê "Ma zobîn îşêde min o ney ra rindêr çin o." Bi no qeyde dinyaya rastkêna ra birînê ra û kewênê deprasyon.

Tayê xortî-azabî jî nê networkanê sosyalan ser o jumîna ra qesanê xiraban vanê û nameyan vejenê. Wexto ke name vet, o çax jî pê lînkên jumîni rê ruş-

nenê, pare kenê. Henî kenê, o ke nameyê xo vejîyayo, şoro kotî xeylî insanan nas keno û pê ê namê-luqutê ke networkî ser o dayo piro, veng ey danê. Na saete ra tepîya şima bifikirîyê hela halê dêy se beno. Tayê meseleyî estê peynîye de çend xortan yan jî azaban xo dar de kerd. (Nê meseleyî rastîye de bîyê.)

Zaf rehet insan şikîno nameyê şuxulnayoxî, peyname, serra ke maya xo ra bîyo, adres, kotî maneno, çî ra hes keno û malumatê sey nînan yê derheqê nasnameyê ê şuxulnayoxî de bîmuso. Nimûne: Ez vajî şaristano ke ez tede nişena ro mi jû doz kerd, Facebook ra her çîyê ey musaya. Ez wazena hesabê ey ê banka ra tayê pere biancî. Ez telefonê bankaya dêy kena, ez vana ez felan mordem a. (Telefonî ser o kotî ra bizano ez kam a?) Nameyê mi no yo, nasnameyê mi no yo. Mi karta xo ya banka kerda vindî û mi keyeyê xo jî vurnayo ra. Adresê min o newe no yo, karta newîye biruşne nê adresê mi û şifreya karta mi jî zehmet nêbo bivurne ra mi rê. Eke ez tayê hostayê nê îşan bî, o çax ez nê îşî ser o xebitîna û mabênê çend rojan de karta banka ya newîye resena destê mi. Yanî şima vanê yaw henî beno, beno! Tay dewletan de ûsul nîyar o, û şuxulnayoxan zaf pere nîya vindî kerdo.

Facebook de securîtiyade zaf sextîye esta. % 57ê şuxulnayoxan rapor kerdo ke networkê sosyalan ser o spam û malware kewtê komputura înan. En zêde jî Facebookî ser o amê, dime ra MySpace û Twitter, en şenik LinkedIn ra amê. Facebook sey Hikurî-Nikurî her çî teqîb keno û hevalê mordemanê xiraban o. Mordemê xirabî Facebookî ser o zaf rehet nasnameyê şuxulnayoxan tirawênê. No sebab ra

mordemê xirabî networkanê sosyalan ra zaf hes kenê. Nimûne bidî, mavajîm to pelê Facebookî ke ti teder a, to kerd ya. Heto bin ra to va, hela ez qaytê mailanê xo bikî, çî esto! Wexto ke to mailê xo kerd ya, o çax pelê Facebookî to teqîb keno. (Rêça to ra êno.) Listeya mailanê to, ti kamî rê nuşnena, kamî to rê nuştê, to çî herînyayo, ti cinî yan camêrd î, çend domanê to estê, ti kamcîn pelê Weban zêde teqîb kenî, kamcîn pelî de çend kilîk nana pa, çiqas manena, pelî de se kena, kamcîn nuştayî, wanena, çiqas manena... Sey nînan henzar malumatî derheqê to de top keno ke belkî zêde malumatî ti bi xo jî nêzanî.

Derheqê Algorîtmaya Facebookî de dinyaya IT de nîya êno vatenene ke Algorîthma Facebookî henî xim a ke hîna to xo Facebook de qeyd nêkerdo zana ti cinî, camêrd yan jî homoseksuel a.

Mi tayê cayan de him wend him jî heşna ke keso ke xo rê îşkar qayt keno wexto ke patronî înan de qesî kenê, înan ra name û şifreya Facebookî persênê. Bifikirîn, no hal çiqas etîk o. Reyna tayê cayan de mi wend, mişagan tayê resmî serê îşî de antê kerdê Facebook. No patronî rê weş nîyamo û mişagî kar ra eştê. Sey nînan meseleyê teberê etîkî de zaf ê. Mi teyna tayê nimûneyî dayî. Nê çîyê ke mi vatî, nînan ra xêlî zêde zaf îşê xirabî Facebookî ser o benê.

Mavajîm şuxulnayoxî waşt ke qeydê xo yê Facebookî cado. Facebook naye qebul keno hema çîyê esto ke to ra vano çarês rojî ez qeydê to zindî gêna, beno ke to fikrê xo vurna ti pey de ama. (Se kena bike lutfen pey de bê.) Çarês rojî ra tepîya qeydê to êna cadayene. Hema wexto ke to waşt yan jî ti pey de şîya, qeydê xo newe kerde, ti vînena ke her çîyê to sey verî yo, her çîyê to şune der o. No êno çî mana? Manaya naye a ya ke qeydê to yan jî malumatê to yê ke Facebookî ser o yê qet nêne pak kerdene. Ê malumatî her wext uca de manenê. Yanî malumatî ê to nîyê, binê destê Facebookî der ê, mal-mulkê Facebookî yê.

Facebook se pere qezenc keno? Malumatê ke derheqê şuxulnayoxî de top kerdê înan roşeno, kar keno. Roşeno kamî? Ma bivajîm ke jû wazeno Amed de dikanê parfumerî yakero. Facebookî ra vano malumatê şuxulnayoxanê to, raporê heskerdoxanê parfumî yê Amedî bide mi. Facebook jî nê malumatî roşeno ci.

Teyna no nîyo? Dewletî jî Facebook ra malumatê gênê, şuxulnayoxan teqîb kenê. Seba dewletan Facebook Hikurî-Nikurî kesan o. Dewletî serê Databasê (Databeyz) Facebook û networkanê sosyalan ser o zaf kûr xewetîne. Sebebê xo zaf ê, hema bi kilîmiye wazenê ke her kesî teqîb bikerê. Facebook nê malumatê şuxulnayoxan roşeno dewletan. No rotîş çiqas etîk o? Ser o bifikirîye!

Çend aşmî ra ver mi rojname de wend ke lajekê Facebookî ser o resmî kurdan yan jî çîyêde nîyanên bî helande neşr kerdo. Dewleta Tirkîya jû serre yan çîyêde henên cezaya mapusî dabî ci.

Persa pîle na wa ke kes/şuxulnayox se xo bipawo? Se bikero ke malumatê xo medo destê kesanê xiraban?

Fehengek

Algorithm: Şuxulîyayene yan jî binê kulmê şertan de hesab kerdene, carê jû problemî doz kerdene.

Copy right: Kesî ke çîyê peyda kerd yan jî îcat kerd bi xozayî ê çîyî ser o heqa xo estene.

Database: Formê dijîtalî de kom kerdene malumatê organîze bîyayan.

IT: Informasyonê teknolojiyî.

Înternet: Networkî ser o pê çîyêermê komputere komputuran rê malumatê pare kerdene

Link: Di çîyan jumîn ra girê dayene. Mabênê di çîyan de raye viraştene.

Malware: Çîyêermê komputere, jû malumatî jû dore de zaf zêde komputuran rê ruşeno.

Network: Mabênê zaf makîneyanê dijîtalande de zaf rayîran viraştene. (Nê rayîrî pê tel, pê frekansê elektromanyetîkî yan jî pê optîkê fayba.)

Policy: Şert û prensîbê ke ameyê kifş kerdene, wadê ke ameyê dayene.

Profil: Derheqê kesî de malumat.

Security: Pawtene, muahfeze, pawitoxîye

Spam: Çîyêermê komputere yê ke amacê xo komputuran yan jî sistemê komputere xirab kerdene a.

Şuxulnayox, -e: Kes yan kesa ke çîyê ramena yan şuxulnena.

Web: Konseptê ke networkî seba parekerdena malumatî yan jî platformî şuxulneno.

Satilêk Mast

Şeyda ASMÎN

Hesê Pule sey her roje verê ke tije bidêro candaran ra, dar û kemerî ra, mor û milawinan ra wušt ra. Lê ey ewro gureyode cîya bikerdenê. Sey her roje verê xo nêda gome ke şoro selxî biverdo teber bibo biçirayno. Cayê naye de vengê lajê xo yê selxvanî da, va:

- Wusên! Wusên! Wusên!

Wusênî ra veng nêvecîno. Wusên xeylê xorîn şîyo. Bi nê halê lajê xo deja, xo ver de va:

- Ero ez to rê kor bî. Ti zaf qefelîna nê?

Mewazo lajê xo hende rew hewn ra rakero kî neçar o ke ey rakero. Dî ke laj bi vengdayîşî nêwurzeno ra, solê xo berteng de vetî ame serê sereyê lajê xo. Lajî germî ra orxan xo ser ra eştbî. Bi pîjamayan û atletî mendîbî. Xo vêreyî ser o merednaybî ra hewnode şîrin de bî. Demêk serê sereyê lajê xo de hînî lajê xo de nîyada. Hêdîka destê xo berd mîyanê porê lajê xo bi feknermîye va:

- Wusênê mi.

Wusênî ra reyna veng nêvecîya. Tayê bîn vengê xo kerd berz:

- Wusên! Ba-bawo ma se bî to rê, ti kewta hewnê merdeyan.

Bi vateyanê xo yê pêyanan ca de poşman bî, "Tobe, tobe, no fekê mi se vano, Heq mekero, Heq mekero" va û na rey lajê xo hejna. Bi hejneyene lajek vecinîqîya, çimî kerdî ya. Dî ke pî ha wo serê sereyê ey de vengê ey dano. Bi vengode hewnên va:

- Apo se bî, ti nê lêlê şodirî de ama mi kena ra?

- Ez qida bjerî hela wurze ra ewro tayê gureyê mi esto. Ez do şorî Gimgim. Ti wurze ra şo selxî biverde ra.

- Of ya Apo şîyena Gimgimî kotî ra vecîye? Va û xo serê sewkî ra verda ra cêr.

Îşlîga ke zendikan de polkerdî û pantorê ke zonîyan de polkerdeyî bî dayî xo ra verê xo da gomeyê selxî. Hesên çapika şî bono ke sey kulinde kar ardenê. Ciniyê hadirîya şanitena doyî kerdêne. Çêver de sereyê xo kerd zereyê bonî, ciniya xo ra va:

- Erê ê satilê qicî pirrê mast bike, ez berî qaymaqamî rê.

Cinî sereyê xo çarna ci, va:

- Ninê mastê çî? Qaymaqamê çî?

- Erê ma vanê dewe rê banan virazenê. Ez şorî ma qeyd bikerî belkî ma rê kî virazêrê, va pawayê vateyanê ciniya xo mend. Ey zanitenê ke ciniye reyna zaf çîyan vajêro ci ra.

Cinî va:

- Heya hey ti şo risqê zavzêçê mi çerç bike, ê to rê banan virazerê! Ninê bomo bomo ê banan-manan nêvirazenê. Ti bîlasebeb risqê domananê mi bena bi înan dana werdene.

Hesênî dî ke nîyetê cinî çin o, cinî ha wo pêroyê mastî kena meşke:

- Erê ez to ra vana mast biverde ti mi rê nata-bota qesê kena.

- Ninê ma ez to nêzanena, ban mane yo, reyna zerrîya to wazena ti şorê Gimgim, şorê peran biwerê.

Cinî hetêk ra nê vateyî resnayî mêrdeyê xo hetêk ra kî satil guret destê xo awe çarnê pira. Mast kerd ci. Heta fek kerd pir. Dergê mêrdeyê xo kerd, va:

- Ti nîya risqê zavzêçê mi çarç-çurç kena ya, ez to ra se

vajî.

Keyfê Hesênî ame ca. Didanî kerdî beş:

- Bike mîyanê awe wa germ mebo, heta ke ereba amîye, va verê xo da hênîye mîyanê dewe. Serê şodirî awa hênî serdine bîye. Hesênî bi çalp-çalp dest û rîyê xo şut ame. Bi nan û mast arêya xo kerde. Ser de cixarayade qenesûre kî fîşte ta. Cixaraya xo qedêna peyê cû kincê xo yê neweyê ke tawo ke şîyênê Gimgim yan kî cayanê bînan dayêne xo ra dayî xo ra. Xo rind tîtkna pawayê ereba mend.

Senî ke erebaya sûre cadeyî ra asaye, satilê mastê xo guret destê xo şî peyê baraka, rêwîyê bînî kî pêro amaybî uca. Ereba bi toz û dumax ameye mîyanê dewe de çerexîye, rêwî guretî û şîye.

Saet û nê de reştî mîyanê Gimgimî. Ereba sûka corî de vînete. Rêwî bî pêya. Hesênî kî satilê mastê xo dest de, bî pêya. Cade amaybî şutene boye û hewayode weş sûke ra ameyêne. Hesênî saeta xapa xo de nîyada hona rew bî. Daîreyê dewlete tewr rew saete heşt de bîyêne ya. Hesênî kî sey rêwîyanê bînan

şî verê qewaxaneyî kursiyêk ont, ser o nişt ro.

Waxt ke ame Hesênî cayê xo ra sivik wušt ra satilê xo guret destê xo verê xo da banê qaymaqamî. Bejna derge bîya xil û xar. Bîyo quzqin. Ban de zêde kes çin bî. Pey maseya qatê verênî de camêrdêk sereyê xo naybî ro tayê çîyan ra mujil bîyêne. Hesênî nêzdîyê ey bî, bi vengêde zaf nizmî selam da ci û bi tirkî va:

- Ben qaymaqam beg îçin geldî. (Ez seba ke qaymaqam begî bivînî ameya.)

Memurî sereyê xo qet ranêkerd, va:

- Kaymakam beyi niye görmek istiyorsun? (Ti çira wazena qaymaqam begî bivînê?)

- Ona vereceğim vardır. (Ez wazena çîyê biderî ci.)

Memurî sereyê xo kerd ra. Eke satilê mastî dî, raya oda qaymaqamî musnê ci. Hesênî verê çêverî de vînet, da çêverî ra. Zere ra vengê "Kerem kerê" ame. Hesênî hêdîka çêver kerd ya. Bi destêk satilê mastî guretêne, bi destêk kî ver de çaketê xo pêguretî. Senî ke çêver ra kewt zere xo kerd war selam da qaymaqamî. Qaymaqam cayê xo ra nêwušt ra, çim ke gina satilê mastî ra bi peşmerîyene:

- O Hasan buyur hoş geldin. (Hesênî kerem ke ti bi xeyr ameya.) Va, ca musna Hesênî ke ronîşo. Hesênî nêzdîye masa bî, verê ke ronîşo, satilê mastî serê masa de na ro. Naye ser qaymaqamî tayê bi nezaket:

- Niye zahmet ettin ya. (To çira zehmet kerdo.) va.

Hesênî ca de cewab resna qaymaqamî:

- Qaymaqam beg bir satil mast ne poximsin, va û nişt ro.

22 Temmuz 2012

Hewno Remye

Rindê BECERİKLÎ

Mi xo da kiştîş seba nenûgê to yê qesnayeyî. To xo dima huyayîşêko diryaye verda û pistinê mi de bîyî xerib.

Mi va meker qurban, ma pistinê yewbînan de mexeniqne. La to goşê xo pê velgê rişîyaye yê dara mi girewtî. Ez vengê xo yê ke veng dano to rê bermena. Mi lîlawanê xo de fetisneno huyayîşê to yo ke mi zerrî devista ci. Zerrîya mi bermena ez goş nêdana ci. Goşê mi hê paweyê vengê to.

Ez kênayêka zerrîtenik la çimird bîya. Tena vêsonê to bîya. To va bê ma adirê zerrîya yewbînî çimanê yewbînî ra bişimîn. Ez hameya, to pê dîrîya xo kile kerde hewn a. A kila ke to ra

dîrî ya, mi bê to vista ta, hende to ra dîrî ya, tu dir fetisîyena. Mefetisne qurban, ê keynekî pê a kila ke xo bi xo takewena ciwîyenê. Ez hema zî vana meker, la ti êdî goştariya zerrîya xo zî nêkenî.

Ez eka bîya ciniyêka awirşikîtiye. Ina bî dîyarîya to. A dîyarîya ke mîyanê welatê ke bêwayîr veşeno de to mi rê daybî pêser? Mi vatêne qey ti xo mi rê kenî dîyarî. La ti bêx-

oyîye rişnenê mi ser û nenûganê heyatî kenê mi çim ra. Raştî, ti senî xo mi ra nimnenî û mi çimrişîyaye verdenî?

Beno qurban, wexto ke merdim zaf hes bikero, zaf paweyê yewbînan bîmano, zaf xeyalan bikero, beno xerîbê yewbînan. Ez to ra musena înan, ez nêzana ti kamî ra musayî. La ti nêzanî

ke xeyalî çiqas bidejnê zî nêkişenê. La raştîya ke qasê serê derzîne ya, janê goninî kena pirê raştîyan. Mi meker qurban, seba guneyo ke ma nêkerdo. Mi a kêneka pîlnêbîyayîye to rê kişte. Ma pîya mîyanê cengê welatêkê sêwirî ra a vete û arde serê balîşnaya to ya bêrîye de kişte. Gonîya aye rişîyaye rîyê ma ser de. Ma yewbînî rê bîyî goninî, ma pê gonî girêdaye yê

êdî; gonî ma kena dişmen, gonî ma kena wayîrê yew balîşna.

Ma pîya bîyî qatîlê aye; bê, wa no meyît erd de nêmano. Ez êdî to ra nêpersena nêvana ti çira mîyanê gola vîrardîşê seran de ma fetisnenê. Ez nêvana mi bi huyayîşê çimanê xo biperne. Tena ez vana nê meyîtî erd ra wedare.

Ez newe ra musaya ke her huyayîş de yew lîlaw, her şadî de janê tavisteyî, her mirad de bêmiradîyêka nimitî esta. Û bêmiradîya ke to nimita, to pêro rişna mi ser de. Ez hîna zî ha verê berê awiranê to de. Çunke tena ê berê zerrîya mi kenê a. Ti çî bîyarê ez vana sere û çiman ser. La ez şîyayîşê to yê balîşnaya xo ser ra, ez nêvana oxir bo. Şîyayîşî hewnê mi rê meke raywan. Wexto ke ez şêrî êdî anêgêrena.

PÎZOZ XATÛNI

Beno nêbeno yew moza qeri bena. Nameyê na mozi Pîzoz Xatûni bena. Rojê Pîzoz Xatûni qulda xo ra vijêna. Pîzoz Xatûni wazena ki xo rê mêrde bikero. Labelê mozi zaf qeri bena. Coki ra kes ci nêgîno. Pîzoz Xatûni der û dormedê xo di geyrena. Şina xo vilikan a xemilnena, rîyê xo kena sipî û surme ancena çimandê xo û xo kena xaseki. Dima dêran vana û geyrena. Vana:

- Mi anti xo rî kilwele. / Ez ha geyrena mêrde.

Mozi zaf şina tayni şina, raştê yew şiwaneyî bena. Şiwane vano:

- Moza qeri ti ya şina kotî?
Mozi bena hêrs vana:
- Ti do vajê "daya xala, maya xala, sakî surmî saya xala, ti ya şina kotî?"

Şiwane vano, wa bo û vano:
- Daya xala, maya xala, sakî surmî saya xala, ti ya şina kotî?
Pîzoz Xatûni vana:

- Ez ha xo rê geyrena mêrde. Ti mi nêgînê?

Verg vano:
- Ez to gêna.

Pîzoz Xatûni vana:
- Ez to hêrsi kera ti yê çiçi ya mi finê?

Şiwane vano:
- Ez ha lûlîya xo ya to fîna.

Senîn ki şiwane wina vano Pîzoz Xatûni tersena vana:

- Ez to nêgîna.

Pîzoz Xatûni wija ra kewna dûrî. Dêran kena û vana:

- Mi anti xo rî kilwele. / Ez ha geyrena mêrde.

Mozi zaf şina tayni şina na fini raştê citêrî yena. Citêr vano:

- Moza qeri ti ya şina kotî?
Mozi bena hêrs vana:

- Ti do vajê, "daya xala, maya xala, sakî surmî saya xala, ti ya şina kotî?"

Citêr vano, wa bo û vano:
- Daya xala, maya xala, sakî surmî saya xala, ti ya şina kotî?

Pîzoz Xatûni vana:
- Ez ha xo rê geyrena mêrde.

Ti mi nêgînê?
Citêr vano:

- Ez to gêna.

Pîzoz Xatûni vana:
- Ez to hêrsi kera ti yê çiçi ya mi finê?

Citêr vano:
- Ez ha misasîya xo ya to fîna.

Senîn ki citêr wina vano, Pîzoz Xatûni tersena vana:

- Ez to nêgîna.

Pîzoz Xatûni wija ra kewna dûrî. Dêran kena û vana:

- Mi anti xo rî kilwele. / Ez ha geyrena mêrde.

Mozi zaf şina tayni şina na fini raştê vergî yena. Verg vano:

- Moza qeri ti ya şina kotî?

Arêkerdax: **Mujdat GÎZLÎGOL**
Mintîqa: **Sêwregi**

Mozi bena hêrs vana:
Ti do vajê "daya xala, maya xala, sakî surmî saya xala, ti ya şina kotî?"

Verg vano, wa bo û vano:
- Daya xala, maya xala, sakî surmî saya xala, ti ya şina kotî?
Pîzoz Xatûni vana:

- Ez ha xo rê geyrena mêrde. Ti mi nêgînê?

Verg vano:
- Ez to gêna.

Pîzoz Xatûni vana:
- Ez to hêrsi kera ti yê çiçi ya mi finê?

Verg vano:
- Ez ha to bigîra dindanandê xo mîyanî û to bicawa.

Senîn ki verg wina vano Pîzoz Xatûni tersena vana:

- Ez to nêgîna.

Pîzoz Xatûni wija ra kewna dûrî. Dêran kena û vana:

- Mi anti xo rî kilwele. / Ez ha geyrena mêrde.

Mozi zaf şina tayni şina na fini raştê merrî yena. Merre vano:

- Moza qeri ti ya şina kotî?
Mozi bena hêrs vana:

- Ti do vajê, "daya xala, maya xala, sakî surmî saya xala, ti ya şina kotî?"

Merre vano, wa bo û vano:
- Daya xala, maya xala, sakî surmî saya xala, ti ya şina kotî?

Pîzoz Xatûni vana:
- Ez ha xo rê geyrena mêrde.

Ti mi nêgînê?
Merre vano:

- Ez to gêna.

Pîzoz Xatûni vana:
- Ez to hêrsi kera ti yê çiçi ya mi finê?

Merre vano:
- Ez ha rûwenê bisawa poçika xo û hingemîni bisawa gumeda to û to fîna.

Mere senîn ki wina vano weşê Pîzoz Xatûni şino. Pîzoz Xatûni vana:

- Ez to gêna.

Merre û mozi keyeyê merrî di veyveyêdo weş kenê. Enbazê merreyî kilaman vanê saz û tenbûri cenenê. Veyvi û zama ya x-

milnenê. Hîrê rojî û hîrê şewî reqisnenê. Veyve qedêno, zaf şino tayn şino, keyeyê merre û mozi di teba nêmaneno. Merre vano, ez ha şina keyeyê axayî ra ma rê çî bitirawa. Merre tewreyê xo gêno û şino. Mozi tenî ya manena. Çendi rojî kewnê werte, merre nîno. Kêfê Pîzoz Xatûni remeno. Mozi şina geyrayîş. Raştê dijeyî yena. Dijê vano:

- Xeyr o Pîzoz Xatûni çirê ti ya tenî ya?

Pîzoz Xatûni vana:
- Mêrdeyê mi şî keyeyê axayî ma rê çiyê werdî bîyaro. Labelê hewna nîyame. Merrî ra mêrde nêbeno. Ti mi nêgînê?

Dije vano:
- Nê ez to nêgîna.

Pîzoz Xatûni peyi qehrêna. Tayni şina zaf şina raştê awi yena. Postalê ci guneno awi mîyan ro. Mozi senî ki kena postalê xo bigîro, a zî kewna awi mîyan. Wija ra suwarî ravêrenê, Pîzoz Xatûni awi mîyan ra vana:

- Suwaro hevdel mewdel, şima şinê keyeyê axayî mêrdedê mi rê vajê Pîzoz Xatûni kewta çalda arwanî.

Esparî şinê keyeyê axayî. Axayî ra vanê moza qeri kewta çalda arwanî. Merre senî ki pey hesêno tewreyê xo roneno û remeno. Merre şino mozi heteki û vano:

- Destê xo bidi mi ez to banca. Pîzoz Xatûni vana:

- Ez to di qisey nêkena. To ez tenî ya verdaya û ti şiyê.

Merre peyi xo keno vera mozi, mozi bena boçikta merrî û awi mîyan ra vijêna.

Istanika min a sî periki Geyrena bi diki-diki Xecê wayê golikan teber ki Tenekê rêxi misasî sere ki Gilandê Zîni vera ki Zimbêlandê Memî sere ki*

* Mintiqada Sêwregi de badê zafê estanikan nê vateyî vajîyenê.

ÇEND VATEYÊ KAYÎ

I
Îso mîso gawonek
Saya sûr (...) [1] çarek
Cilê her (...) vîyek

II
Awa çengo
Firing niho
Ingûrey hîro

III
Simbore şî dar ser ûme
dûwar
Mi gil ward yû gi ward [2]

IV
Elî Sîro dara mend
Çuwa tern ser mend
Gi wişk qiy d' mend

V
Ser bon
Bin bon
Kûz ha pîrr boron

[1] Cayê vengî de nameyê doman yan zî domanan vajîyeno.

[2] No vate lez vajîyeno ke merdim xo şaş bikero.

Arêkerdax:
Rohelat Aktulum
Mintîqa: **Pîran**

Qîymet û Rûmet

Merdimêk bi may û cinîya xo pîya şinê Mûş. Ganî çemê Muradî ra derbaz bibe. La ne maye ne kî cinî zana ajne bikero. No cinîya xo gêno piştîya xo ser, maya xo kî gêno binê çengilanê xo, kuweno zereye awe. Hîna nêameyê nême maye zirçena, vana:

- La-lawoo, to ez xeneqnaya!

No vano:

- Da-dayê mezirçe to cinike tersna.

Keyeyê Kutikî

Yew dewe de kutiko har domanê qit (gaz) keno. Tersê na nêweşîya quduzî ra xebere danê sûke ke doktor bêro. Doktor reseno dewe, çîpa xo ra eno war, keyeyê nêweşî per-seno. Şarê dewe tirkî rind nezanenê. O ke tirkî zaneno, doktorî ra vano:

- Doxtor beg benle gelsin, ben köpegin evini gösterem.

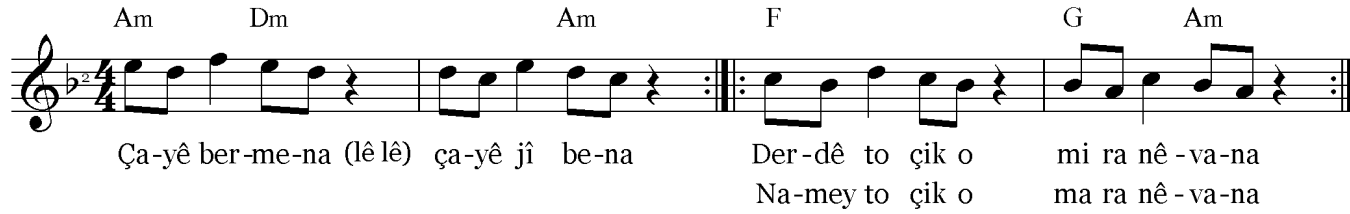
Arêkerdax: **Mutlu CAN**

Çayê Bermena

Nota: Serdar Türkmen

Vate û Muzîk: Gelêrî

ÇAYÊ BERMENA?

Çayê bermena, çayê jîbena?
Çayê bermena lê lê çayê jîbena?
Derdê to çik o, mi ra nêvana
Namey to çik o, ma ra nêvana?

Dewê dewê, dewê, dewê
Dewê dewê, dewê, dewê
Dewê ra esmer bîya kewê
Dewê ra esmer bîya kewê

Çayê bermena, çayê jîbena?
Çayê bermena lê lê çayê jîbena?
Derdê to çik o, mi ra nêvana
Namey to çik o, ma ra nêvana?

Zalime yarê ewro nîyama
Zalime yarê ewro nîyama
Nego çima nîyama, dey rê se bî?
Nego çima nîyama, dey rê se bî?

Çayê bermena, çayê jîbena?
Çayê bermena lê lê çayê jîbena?
Derdê to çik o, mi ra nêvana
Namey to çik o, ma ra nêvana?

Bonê yarê bono ra dot o
Bonê yarê bono ra dot o
Ma rê nono ronin pota
Ma rê nono ronin pota

Çayê bermena, çayê jîbena?
Çayê bermena lê lê çayê jîbena?
Derdê to çik o, mi ra nêvana
Namey to çik o, ma ra nêvana?

Ez o sono xurbetîye
Ez o sono xurbetîye
Cîgera m' to rê bîye kowtîye
Cîgera m' to rê bîye kowtîye

Çayê bermena, çayê jîbena?
Çayê bermena lê lê çayê jîbena?
Derdê to çik o, mi ra nêvana
Namey to çik o, ma ra nêvana?

Anonîm: Mintiqaya Dêrsimî

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

bûke (Gimgim)
gulike (Pulur)
hêlige (Gimgim)
heling (Mîyaran)
hêling (Qerebegan)
hêlûg (Dara Hênî)
hêlûge (Licê)
yeling (Çewlîg)
yelinge (Pali)
yêlûge (Pali)

Kurmancî: gulik, gulika zo-zanan, loxîn

Soranî: kewer

Goranî: kewa, xuje

Latînî: Eremurus spectabilis

Tirkî: çiriş, yabancı pırasa

KAYÊ MA

Xuş - Xuş

No kay kayêkê xo nimitişî yo. Hamnanî, zafane zî şewe kay beno. Kaykerdişê kayî zaf rehet o. Di tewirî kay beno.

1. Di grûbê ke tede tewr tay panc kesî estê viraziyênê. Ebe bi qura yeno bellî kerdene. Grûba ke ebe ya yew cayo bellîkerde de vindena. Grûba bîne zî înan ra qasê se metreyî dûrî kewena. Grûba ke ebe ya, yew kes vîjnena ke wa cayo bellîkerde de vindero. Na esna de grûba ke xo nimnena zî yew kes vîjnena (gereke no kes leze bivazdo), ê bîni zî şinê xo nimnenê. Keso ke ameyo vîjnayene, vano: "Başlek" (Başle bike) û bi vazdayîş şino embazanê xo het. Wexto ke va "Başlek" grûba ebe zî xerjê keso ke ameyo vîjnayene, têreyde a grûbe gêrena. Qaydeyê kayî no yo ke endamê her di grûban zî yewbînan ra nêaqetiyê, têhet bibê. Eke grûba ebe ra yew kes, grûba ke xo nimita ra yew kes bivîno, nameyê ci dano û vano "xuş, xuş, xuş". Nimûne: "Azad xuş, xuş, xuş" û pêro şinê cayê xo. Tepîya dori vurîyena. Eke grûba ke xo nimita şira cayê

înan vanê "xuş, xuş, xuş" û keso ke uca de paweno heyandamê grûbe bêrê kuwenê. Kay wina dewam keno.

2. No tewir zî hema-hema eynî yo, ferqê xo tay ê. Ferqo yewin no yo ke tîya de grûba ebe yew kesî nêvîjnena. Heme endamê grûbe pîya gêrenê. O bîni zî eke grûba ebe ra yew kes grûba ke xo nimita ra yew kesî bivîno nameyê ci dano û vano "xuş, xuş, xuş". Wina bibo dori vurîyena. Eke grûba ke xo nimita şira cayo bellîkerde vanê "xuş, xuş, xuş" û dori nêvurîyena, reyna ebe yê a grûbe bena. Tîya de zî kay wina dewam keno.

Amadekar:
Rohelat AKTULUM
Mintîqa: Pîran

TASA TILSIMÊNI

Ina tasi deway Nêribê Axon ra cenîya Mela Ehmedê Pîlî, Nûray Evdalî ra menda. Inka ha keyey' ma di.

'Ema Nûre semedo ke cenîya melay bî, zonayîşê ya yê dînî û cematî zêde bi. Coki ra, xelesîya-yîşê cenîyon yanî bîyayîşê gedeyon de dêkey kerdênê. Wextê pîzenêweşî ra hetonî bîyayîşê puton û pîlkerdişê gedeyon cenîyon ti ra ardim waştênî û yay zî xizmetê yin kerdênî. Imbaz û telebeyê yay zî inê meselon de zaf mahîr bî. Sey, 'Emay Reson, Hecî Fatmay' Hecê Mehdê Huseynî, Nûray Mela Bekirî... 'Ema Nûri û hevalê xo eynî wext şitîşê meyîtê cenîyon û merasîmê yino dînî de zî eleqedar bîyênî û meselonê aîlewî û sihetî de zî şewirmendi bî.

Wextê bîyayîşê gedî de ina tasa tilsimêni ra awi dayênî ce-

nîya hamîla û umîd kerdênî ke bîyayîşê gedî hîna rehet bo. Bîyayîşê putî ra dima, roja çewresini de cenîya zaciloni hem xo û hem zî gedeyê xo pey ina tasi şitênî. Dêkî, zonayîş û hunerê xo di zaf aver bî. Umîdê yin teyna ina tasi nêbî, no yew edeto verên bi.

Tasi ser o toy' nomey û duay nuşte yî. Leweyê tasi de tayê reqemê erebî estî. Kinara zerrî de duyes hebî daîreyî estî, hergû daîre mîyon de Allah, Muhammed, 'Elî, Fatima nuşte yo. Nuşteyê zemînî bi xêzon qisim qisim abiryayo. Di rêzonê zemînî de Allah, Muhammed, 'Elî, Fatima, Hesen û Huseyn nuşte yo. Destxetê Mela Ehmedê Pîlî weş bi, beno ke yey bi xo inê nuşteyî tasi ser o nuştîbî, yon zî wexto ke şîyo Hîcaz (hac) ina tasi uca ra arda. Ina babet de malumato qetî çinî yo.

Not: Mi nê melumatî pîlanê xo ra girewtî û sey fekê Nêribî nuştî.

Amadekar:
Bîlal ZÎLAN

